

STATENS JÄRNVÄGAR
TELEFONANLÄGGNINGAR

I

STOCKHOLM

1877 – 1946

Vape

Victor Pettersons Bokindustriaktiebolag

Stockholm 1946

FÖRORD

Järnvägsdriften fordrar goda telefonförbindelser icke blott för tågdirigering, vagnfördelning och liknande med trafiken direkt samhörande ändamål, utan också för de kontakter mellan olika tjänsteställen och med allmänheten, utan vilka driften skulle förlora den smidighet och snabbhet, som hör vår tid till.

Järnvägstelefonien är i mångt och mycket egenartad men bygger likväl på rön av allmän giltighet. Statens järnvägar ha därför icke tövat, då det gällt att tillgodogöra sig de möjligheter, som öppnats genom forskningen inom kabel-, förstärknings- och automattekniken, bärvägstelefonien etc.

De första stegen på denna väg voro trevande och försiktiga, men frammarschen blev senare desto snabbare. Stadigt växande behov av nya telefonförbindelser och tillkomsten av förstatligade banors nät verkade till sist pådrivande i den grad, att anläggningarnas tillväxt blev svår att hålla under kontroll.

I detta läge upptog järnvägsstyrelsen för några år sedan ett intimt samarbete med telegrafstyrelsen och den inom Sverige ledande teletekniska industrien. En kommitté, 1940 års telefonkommitté, tillsattes med uppgift att studera järnvägstelefoniens problem och att utstaka riktlinjer för en målmedveten, systematisk och efter behovet avpassad utbyggnad av SJ telefonanläggningar. Ett av de mera påtagliga resultaten härav är den nya telefonväxel i Stockholm, vars första utbyggnad nu nått sin fullbordan.

I den följande framställningen, som på järnvägsstyrelsens uppdrag utarbetats av byråingenjören M. Linderoth och telegrafingenjören K. Loggert, lämnas mot bakgrunden av de teletekniska anordningarnas utveckling inom SJ, närmast i Stockholm, en redogörelse för den nya växels tillkomst och uppbyggnad. Framställningen torde sålunda kunna betraktas dels som några blad ur den svenska järnvägstelefoniens historia, dels som en orientering för dem, som till följd av sin tjänst eller av annan anledning ha intresse av att skaffa sig inblick i de i växeln ingående tekniska anordningarna och deras funktion.

Stockholm i mars 1946.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Kap. 1. *En återblick på statens järnvägars telefonanläggningar intill år 1936*

Inledning	7
Järnvägens äldsta telefonapparater	9
Anslutning till Bellbolagets telefontät	10
Anslutning till »Allmännas» telefontät	12
Anslutning till telegrafverkets telefontät	16
Järnvägens telefonväxlar åren 1889, 1894 och 1905	18
Järnvägens telefonväxlar åren 1912, 1915 och 1918	21
Ledningsnäten	26
Resebyrån och Upplysningsexpeditionen	29

Kap. 2. *Den första automatiska abonnentväxeln vid Stockholm C*

Val av system. Upphandling av växeln	32
Tillbyggnad av automatväxel och förmedlingsbord. Utökning av telefonistpersonalen	46
Underhåll av växeln	50
Upplysningsexpeditionen	52
Resebyrån	54

Kap. 3. *Den nya automatväxelanläggningen vid Stockholm C*

Beställning av anläggningen	61
Kortfattad beskrivning över den nya automatväxelanläggningen	64
System	64
Linjereläer	67
Snörlinjer	69
Register	74
Förfrågningsanordningar	81
Centralledningar	82
L.B-länglinjer	82
Manuellt förmedlingsbord	83

Bord för chefstelefonist	91
Beställningsbord	92
Trafikkontrollbord	92
Undersökningsbord	94
Selektorledning	94
Korskopplingen	99
Statistikanordningar	102
Kraftanläggning	103

Kap. 4. *Lokaltelefonanläggningar vid statens järnvägar i Stockholm* 108

Kap. 5. *Abonnemangsvillkor* 116

Bilagor

<i>Bil. 1.</i> Uppgift å anläggningsår för långledningar anslutna till telefonväxeln Stockholm C	122
<i>Bil. 2.</i> Belagda nummer i 1889 års telefonväxel	123
<i>Bil. 3.</i> Några data från utvecklingen intill år 1903 av telegrafverkets interurbana ledningsnät	124
<i>Bil. 4.</i> Förteckning över anknytningar, som medelst dubbeltrådiga ledningar tillkopplades det år 1892 anordnade växelbordet för samtrafik med rikstelefonnätet	124
<i>Bil. 5.</i> Anknytningar till 1894 års telefonväxel	125
<i>Bil. 6.</i> Förteckning över viktigare i bruk varande telefonjordkablar för lokala ändamål å stockholmsstationerna den 1 januari 1946	127
<i>Bil. 7.</i> Utdrag ur förslag till telefonanläggning för Stockholm	129
<i>Bil. 8.</i> Tabell över till Stockholm C manuella växel anslutna ledningar	135
<i>Bil. 9.</i> Uppgift över observerade fel i automatväxeln vid Stockholm C under år 1944	136
<i>Bil. 10.</i> Antal linjetelefonförbindelser i Stockholm C automatväxel år 1946 samt planerade dylika fram till åren 1950 och 1970	138